

UNIVERZITA KARLOVA PRÁVNICKÁ FAKULTA

KATEDRA TRESTNÍHO PRÁVA

Posudek konzultanta

na rigorózní práci Mgr. Michala Zelenky

Trestné činy ublížení na zdraví podle § 145, § 146 trestního zákoníku

I.

Téma úmyslných ublížení na zdraví již delší dobu volá po monografickém zpracování, nezávisle na úmyslných usmrceních nebo širším rámci násilných deliktů. Práce Mgr. Michala Zelenky je velmi bohatá jak na dílčí poznatky, tak i na originální zobecnění autora. Jde o zasvěcenou syntézu náročné látky na základě takřka veškeré dostupné literatury v češtině, řady cizích prací a množství judikátů, včetně recentních, dosud nepublikovaných rozhodnutí.

Za jeden z hlavních přínosů této práce považuji zpracování u nás opomíjené teorie adekvátní příčinnosti. Autor se věnuje některým v současnosti hojně diskutovaným, ale v právní nauce málo prozkoumaným formám těžké újmy na zdraví jako je např. posttraumatická stresová porucha. Řadu nových poznatků autor shromáždil i z oblasti trestněprávního posouzení poranění při sportu. Velmi informativní je komparace se slovenskou právní úpravou či úvod do anglosaského pojetí útoků proti tělesné integritě.

II.

Předložená práce má logickou a přehlednou systematiku. Výklad se odvíjí od právněhistorických pojednání k jednotlivým znakům skutkových podstat a k vybraným aplikačním otázkám. Na závěr práce se autor věnuje komparacím se zahraničními úpravami. Těžiště historického ohlédnutí se nachází v moderní době, počínaje rakouským trestním zákonem z roku 1852. Pozornost autor věnuje i meziválečným osnovám. V rámci obecného představení trestných činů ublížení na zdraví autor poukazuje na jejich úzkou souvislost s úpravou úmyslných usmrcení, kterou lze z hlediska jednání charakterizovat až jako prolínání. Autor si je vědom úskalí pro vymezení svého vlastního tématu a vždy si klade otázku, do jaké míry lze např. závěry judikatury z oblasti vražd využít i pro výklad ustanovení § 145 až 146 TZ. Věnuje proto detailní pozornost již vymezení chráněného zájmu (objektu) ublížení na zdraví. Východiskem jsou mu ústavní předpisy a právo na ochranu zdraví, které klade do širšího kontextu nedotknutelnosti osoby. Dále autor zdůrazňuje medicínský rozměr problematiky (otázku informovaného souhlasu).

Při zkoumání typových znaků ublížení na zdraví autor soustředil svoji pozornost zejména na otázky objektivní stránky. Podrobně pojednává o principech příčinné souvislosti a situacích, kdy dochází k jejímu přerušení. Je patrné, že autor velmi dobře chápe teorii podmínky či gradace příčinné souvislosti. Svě úvahy ilustruje množstvím hypotetických i z praxe reálně odvozených případů. Z řady málo prozkoumaných konstelací autor vyjímá např. otázku posouzení případu, kdy k ublížení na zdraví ve smyslu § 122 odst. 1 TZ dochází až v důsledku absence lékařského ošetření nebo se řádně nepodaří provést lékařský zákrok. Autor se zamýšlí dále nad případy, kdy se útočníkovi nepodařilo poškozeného zranit, avšak poškozený byl na útěku před pachatelem náhodou sražen automobilem.

Autor podrobně pojednal o teorii adekvátní příčinnosti, jejíž smysl spočívá v posouzení intenzity vztahu mezi zjištěnou podmínkou a následkem. Přibližuje čtenáři rozlišení mezi příčinou a podmínkou. Adekvátní příčinná souvislost je dána, pokud podmínka dle běžného průběhu věcí a životních zkušeností objektivním způsobem přispěla ke vzniku následku. V souladu s touto teorií se tedy za příčinu následku považuje pouze takové jednání, které je pro toto jednání typické. Pokud by se tedy jednalo o následek neočekávaný, příčinný vztah dán nebude. Tuto koncepci předvídatelnosti následku považuji v současné doktríně za nedůvodně opomíjenou a je zásluhou autora, že ji ve své monografii blíže představil.

Autor se dále zabývá povahou ublížení na zdraví jako poruchových deliktů a podává detailní výklad ke znakům ublížení na zdraví a těžké újmy na zdraví podle § 122 odst.1, 2 TZ. Zdůrazňuje, že porucha zdraví představuje z lékařského pohledu stav velice rozmanitý, co do závažnosti i příčiny. Postupně podle zásad právního výkladu zkoumá jednotlivé dílčí otázky vymezení ublížení na zdraví, co do jeho charakteru a trvání. Zabývá se otázkou dopadu poruchy zdraví na způsob života poškozeného a věnuje se časté otázce pracovní neschopnosti. Řadu zajímavých podnětů posuzovaná práce přináší ohledně otázky trvání poruchy zdraví. Vztah mezi trváním poruchy, nutností lékařského ošetření a pracovní neschopností autor ilustruje řadou příkladů. Tak např. uvádí případ, kdy pachatel v restauraci zaútočil na poškozeného a ranou pěstí mu způsobil zlomeninu nosu. Z objektivního hlediska zlomenina nosu dle autora zcela určitě představuje důvod pracovní neschopnosti. Skutečnost, že poškozený i přes riziko zhoršení zdravotního stavu nevyhledal lékaře a dál vykonával svoji práci pomocného dělníka nemůže vést k závěru, že se nejedná o ublížení na zdraví. Autor přehledným komentářovým způsobem pojednává o jednotlivých modalitách těžké újmy na zdraví. Konfrontuje navzájem jednotlivé názory v komentářové literatuře, zejména pokud jde o ztrátu nebo podstatné snížení pracovní způsobilosti, poškození důležitého orgánu, zohydění a zejména tzv. delší dobu trvající poruchu zdraví.

Z aktuálních problémů autor řeší např. otázku tzv. posttraumatické stresové poruchy jako formy těžké újmy na zdraví, pokud má znaky delší čas přetrvávající závažné poruchy duševního zdraví. Autor zdůrazňuje, že je nutné naplnění jak znaku trvání poruchy, tak intenzity obtíží během tohoto období. Správně poukazuje na skutkovou a důkazní složitost posouzení takových případů. Podobně se autor zabývá např. otázkou nákazy virem HIV.

Monografie Mgr. Zelenky je velice bohatá na kasuistiku a vyhodnocení judikátů. Jiné případy autor hypoteticky konstruuje. V práci nacházíme rozsáhlou škálu analyzovaných případů, zejména, pokud jde o charakter a závažnost způsobené újmy na zdraví. To se týká i okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby. Z aktuálních problémů nacházíme např. výklad o ublížení na zdraví zdravotnickému pracovníkovi. Pozornosti autora neunikly ani znaky privilegované skutkové podstaty dle § 146a TZ.

III.

Po formální a stylistické stránce je předložená práce na velmi dobré úrovni. Poznámkový aparát je řádně veden a je patrná dobře rozvinutá schopnost autora používat metod analýzy a syntézy. Práce má dostatečný rozsah a je po odborné stránce velmi zasvěcená a informativní. Proto práci doporučuji k ústní obhajobě.

IV.

Při ústní obhajobě autor může přiblížit své poznatky o použití psa jako nástroje k útoku. Co když by se jednalo o jedovatého hada, jehož by obviněný vypustil ze zlomyslnosti do společných prostor panelového domu, aby lidi vystrašil? Jaké jsou zásadní rozdíly mezi českou a slovenskou úpravou ublížení na zdraví? Do jaké míry musí mít pachatel těžkého ublížení na zdraví dle § 145 TZ konkrétní představu o tom, jaké zranění chce poškozenému způsobit? Musí mít tuto představu pomocník k tomuto trestnému činu? Co když napadený již trpěl nemocí, o níž útočník nevěděl – znal ovšem okolnost, že se jedná o staršího člověka? V důsledku útoku se nemoc velmi zhoršila.

Jaký je názor kandidáta na povahu přeraženého zubu nebo zubů jako prostého ublížení na zdraví dle § 122 odst. 1 TZ?

Závěr:

Rigorózní práci Mgr. Michala Zelenky doporučuji k ústní obhajobě. Dále navrhuji, **aby v případě úspěšného složení rigorózní zkoušky byl kandidát promován doktorem práv (JUDr.).**

V Praze dne 22. dubna 2024

JUDr. Jaromír Hořák, Ph.D.